

12 Αυγούστου 2019

Νηφαλιότητα και Ισχυρογνωμοσύνη

Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες / Άγ. Νεκτάριος Πενταπόλεως / Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες

(Αγίου Νεκταρίου)

Νηφαλιότητα είναι η φυσική κατάσταση του νου του ανθρώπου που δεν έχει περιέλθει σε μέθη. Η νηφαλιότητα επομένως σημαίνει στοχασμό, φρόνηση, προσοχή. Γι' αυτό και νηφάλιος είναι αυτός που βρίσκεται σε εγρήγορση και μπορεί να εξετάσει με προσοχή αυτό που μπορεί να πράξει. Ο νηφάλιος έχει ακονισμένο μυαλό, είναι διορατικός, ευφυής· δεν είναι βουτηγμένος σε φροντίδες αλλά ούτε αποθαρρύνεται. Είναι πάντοτε προσεκτικός ώστε να βλέπει τα πάντα, να επιστατεί σε όλα.

Η νηφαλιότητα είναι επιβεβλημένη σε όλους, από την ανάγκη να πολιτευόμαστε σωστά. Η νηφαλιότητα καθιστά τους νέους ικανούς να έχουν επίδοση στις επιστήμες και τους αναδεικνύει φρόνιμους και ενάρετους ανθρώπους. Τους ενήλικους άνδρες τους κάνει επιτυχημένους επαγγελματίες και επιχειρηματίες· τους δε ηλικιωμένους, νηφάλιους και συνετούς, έχοντες την αρμόζουσα για την ηλικία τους φρόνηση, ώστε να συμβουλεύουν τα φρόνιμα και συνετά.

Ο Απόστολος Παύλος παραγγέλλει στις γυναίκες να είναι νηφάλιες και στους άνδρες να πίνουν λίγο κρασί ώστε να μη μεθούν.

Οίηση είναι το υπερήφανο φρόνημα ανθρώπου ασήμαντου που νομίζει τον εαυτό του μεγάλο και τρανό. Ο οϊηματίας έχει σε μεγάλη υπόληψη τον εαυτό του, σκέπτεται υπερήφανα, και ενώ αγνοεί τα πάντα, νομίζει ότι είναι σοφός. Επιδεικνύει ότι είναι συνετός, ενώ είναι ανόητος. Νομίζει ότι είναι κάτι, ενώ δεν είναι τίποτα. Εξαπατά τον εαυτό του, τα δε έργα του είναι ανάξια λόγου. Όντας κακός, νομίζει τον εαυτό του αγαθό. Δεν μετράει τις πράξεις του με το κοινό μέτρο της εκτίμησης, αλλά βάζει δικό του μέτρο, ανάλογο της οίησής του.

Οι αρχαίοι είπαν την οίηση πάθος από τη φύση του ακάθαρμο και πίστευαν ότι είναι εμπόδιο στην προκοπή, γιατί ο κατεχόμενος από αυτό, δεν επιδέχεται βελτίωσης.

Ο οϊηματίας αυτό που πιστεύει, αυτό και θεωρεί ως βέβαιο, περιφρονεί τους άλλους και βλέπει αφ' υψηλού τους οικείους του. Είναι κενός και τα μυαλά του έχουν πάρει αέρα. Είναι πάντοτε στενοχωρημένος και γκρινιαρής, γιατί τάχα δεν εκτιμούν την αξία του, είναι δεινός κατηγορος των άλλων, ιδιαίτερα αυτών που δεν τον θαυμάζουν. Πα-ραπονιέται ότι αδικείται απ' αυτούς που υπερέχουν απ' αυτόν και τα βάζει με την πρόνοια του Θεού, είναι άσεβής, καθότι λατρεύει μόνο τον εαυτό του.

Ισχυρογνωμοσύνη είναι η ισχυρή και αμετάτρεπτη γνώμη του ισχυρογνώμονα. Ο ισχυρογνώμων έχει δική του γνώμη και αγωνίζεται με σφοδρότητα για να

επικρατή-σει, η οποία όμως συνήθως είναι ανόητη και αφελής. Είναι άμαθής και αγενής. Ο Αριστοτέλης λέει: «Ισχυρογνώμονες είναι όσοι πιστεύουν μόνο στη δική τους γνώμη, οι αμαθείς και οι αγενείς» (Ηθικά Νικομάχεια).

Οι ισχυρογνώμονες είναι υπερόπτες, φιλόνικoi, αμετάπειστοι, ανένδοτοι, εριστικοί, εγωιστές και φιλόδοξοι. Επι-μένουν να επικρατήσει η δική τους γνώμη απέναντι στην αλήθεια και το πραγματικό συμφέρον. Ο ισχυρογνώμων δεν φροντίζει για το αληθινό, το ορθό, το δίκαιο, αντιλέγει το ίδιο προς όλους. Έχει κάνει συνήθεια το να μην άπαντά με κόσμιο τρόπο. Δεν μπορεί να αποκτήσει φίλο, γιατί απομακρύνεται απ' όλους. Ως μέλος συλλόγου γίνεται αφόρητος. Ματαιώνονται δε ακόμα και συνδιασκέψεις εξαιτίας του πείσματός του. Ως συνέταιρος είναι ασυμβίβαστος, ως σύζυγος τυραννικός και ως άρχοντας επιζήμιος, γιατί δεν δέχεται κανέναν σύμβουλο. Ο ισχυρογνώμων πέφτει σε πολλά κακά και, πολλές φορές, η ισχυρογνωμοσύνη του τον ποτίζει πίκρα.

(Αγίου Νεκταρίου Πενταπόλεως, Το Γνώθι σ' αυτόν, εκδ. Άθως, σσ. 261-262, 270)